

51. møde.

Fredag den 21. januar kl. 10.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om nedslag i skatteansættelsen for folkepensionister m. fl. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer er omdelt.

Medlem af folketinget Thestrup har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for kulturelle anliggender at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren medvirke til indførelse af ansvarsbestemmelser for radio og fjernsyn i lighed med ansvarsbestemmelserne for pressen?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om fyrværkeri.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 73) findes i tidenden sp. 2691, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 121).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslaget sattes først til forbehandling.

Ingen bad om ordet.

Ændringsforslaget
vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 87 stemmer mod 6; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om uddannelse af skovteknikere.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 37) findes i tidenden sp. 860, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 105).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Chr. Rasmussen: Da mit partis ordfører, hr. Teichert, er forhindret i at være til stede ved dette møde, skal jeg gøre et par enkelte bemærkninger til lovforslaget. Vi har, som det fremgår af betænkningen, afholdt 5 møder, haft samråd med landbrugsministeren og endvidere besigtiget skovskolen i Nødebo. Der er i udvalget enighed om lovforslaget i den skikkelse, hvori det foreligger, og jeg kan på hele udvalgets vegne indstille det til uændret vedtagelse.

Forhandlingerne i udvalget har imidlertid væsentligst drejet sig om udkastet til bekendtgørelsen, herunder om spørgsmålet om eventuelle begrænsninger i adgangen til skovskolen, og der er, siden udvalget sluttede sit arbejde, opstået lidt tvivl, om ordvalget i betænkningen er helt rigtigt, fordi der står, at der ikke hidtil har været begrænsninger. Dette gælder fuldt og helt for Asmind Klosters vedkommende, men der er lidt tvivl om, hvorvidt der ikke har været foretaget begrænsninger med hensyn til selve skovskolen. Da der hersker denne tvivl, vil jeg anmode om, at lovforslaget går tilbage til fornyet udvalgsbehandling før tredje behandling.

Ejner Kristensen: Jeg kan anbefale at stemme for dette lovforslag. Udvalget har

[Ejner Kristensen.]

under sit arbejde bl. a. aflagt besøg på skovskolen i Nødebo, og jeg synes, at man ved denne lejlighed fik et godt indtryk af den både teoretiske og praktiske undervisning, som danner grundlaget for skovteknikereksamen, en uddannelse af et omfang, der ikke blot dygtiggør til et arbejde inden for det egentlige skovbrug, men også gør en ung mand med skovteknikeruddannelse kvalificeret til at gå ind i virksomheder, hvor skoveffekter indgår i produktionen, såsom savværker og andre grene inden for træindustrien.

Man kunne herudfra måske nok slutte, at behovet for skovteknikere i fremtiden ville være stigende. Derfor er det begrænsede antal af 30 uddannede årligt — som omtalt i lovforslagets bemærkninger — blevet drøftet i et samråd med ministeren, som i betænkningen slår fast, at skulle et øget behov vise sig at være en realitet, måtte denne adgangs begrænsning tages op på ny, et forhold, som jeg kan forstå man måske skal drøfte yderligere ved en ny udvalgsbehandling.

Vi havde også i udvalget forsøgt at øve en slags, hvad skal jeg sige, sprogrøgt. For det første var vi i starten bange for, at man ved indførelse af betegnelsen skovtekniker ville begå et attentat på det gamle, hæderkronede navn skovfoged. Det er imidlertid opklaret, at det ingenlunde har været tilsigtet fra nogen side. Det ligger jo sådan, at når en person, som har skovteknikereksamen, går ind i det almindelige skovbrug, er hans stillingsbetegnelse stadig skovfoged, og en gammel og traditionsrig betegnelse er bevaret inden for dansk sprogbrug. Jeg kunne for så vidt godt have ønsket, at man i stedet for skovtekniker kunne have indført betegnelsen skovbrugstekniker som et navn, der måske var både sprogligt smukkere og måske også bedre dækkede det begreb, det skulle. Nå, men navnet er jo ikke det væsentlige; det afgørende er, at de unge mennesker, som vælger denne uddannelse, kan udfylde de rammer, som ved denne lovgivning lægges for deres uddannelse, på bedste måde, så det både bliver til glæde for dem selv og til gavn for dansk skovbrug og anden virksomhed, hvor de kan finde en plads.

Jeg kan som sagt anbefale at stemme for lovforslaget ved tredje behandling.

H. C. Toft: Ved første behandling af dette lovforslag rejste jeg en række spørgsmål, som jeg gerne ville have belyst under udvalgsarbejdet. Jeg rejste bl. a. det spørgsmål, om det ikke var rigtigt, at der kom en repræsentant i skovskolerådet fra klitvæsenet eller Hedeselskabet for også at få de synspunkter, som er nødvendige for en god gerning i de vedkommende områder af landet, belyst i dette råd. Det har man ikke fundet nødvendigt; man mente, at den måde, skolerådet er sammensat på, tilstrækkeligt tilgodeser også disse hensyn, og det må vist siges at være rigtigt.

Endvidere gav jeg udtryk for, at de muligheder, der var for at begrænse adgangen til at komme i gang med denne uddannelse, var så løst formuleret, at det ville være forkert, hvis de ikke blev præciseret. Derfor er jeg tilfreds med, at man nu i udvalget er enig om, at det, der skal danne grundlaget, hvis der skal finde en udskillelse sted, er de faglige kvalifikationer.

Jeg vil derimod gerne til sidst understrege, at det er min opfattelse — og jeg tror også, det er det samlede udvalgs — at det, det drejer sig om her, er at skabe grundlaget for en uddannelse, der lægger vægt på en undervisning i alle de opgaver, en skovfoged kommer til at stå over for, altså at man ikke alene, som der står i bemærkningerne, i særlig grad skal lægge vægt på den tekniske side; det skal man selvfølgelig også, og det vil i stor udstrækning være det, man skal lære på skovfogedskolen. Men man må jo gå ud fra, at den uddannelse, der skal finde sted, må dække alle de områder, som er nødvendige for en god skovfogedgerning.

Det ærede medlem hr. Chr. Rasmussen gav udtryk for, at der havde indsneget sig en fejl i betænkningen, og det er vist rigtigt; det er selvfølgelig derfor nødvendigt, at vi får lovforslaget tilbage til udvalget mellem anden og tredje behandling. I øvrigt kan jeg anbefale lovforslaget, som det foreligger.

Morten Lange: Jeg har ikke mange bemærkninger, som jeg nødvendigvis må knytte til denne meget fornuftige uddannel-

[Morten Lange.]

seslov. Jeg kunne dog godt lide at spørge ministeren, om han kunne tænke sig, nu da vi alligevel skal have et udvalgsmøde til, endnu en gang at overveje, om „skovbrugstekniker“ ikke var kønnere og bedre dansk. Jeg har nævnt det i udvalget, men fik ikke lejlighed til at høre ministerens mening. Det er jo ikke noget, som man normalt ville gøre et stort nummer ud af; men når vi nu alligevel skal have et udvalgsmøde til, synes jeg, det kunne være passende at se på det. Det forekommer mig, at det, hvad angår den danske sprogbrug, vil være et kønnere og rigtigere udtryk, og det understreger oven i købet noget, der just er blevet sagt herfra, nemlig at det ikke sådan blot er teknikere, men også specialister i skovbrug, så det var måske rigtigt at få begge dele med.

Erik Østergaard: Ved første behandling af dette lovforslag gav de uafhængige udtryk for, at de kunne anbefale lovforslaget til vedtagelse uden væsentlige ændringer, og da der ikke gennem udvalgsbehandlingen er fremkommet nye momenter i sagen, er vor stilling uforandret.

Landbrugsministeren (Chr. Thomsen): Jeg vil gerne takke udvalget for en enstemmig indstilling. Hr. Morten Lange rejste det spørgsmål, om man ikke burde ændre betegnelsen til „skovbrugstekniker“. Det har været rejst før, og man har spurgt de implicerede parter, d. v. s. dem, der repræsenterer skovvæsenet i Danmark; men de har ment og fastholdt, at det andet navn var mere rigtigt. Rent personligt må jeg sige, at om det hedder „skovtekniker“ eller „skovbrugstekniker“, ikke er et stort problem for mig, men da de, der er interesserede i det, alle har ment, at „skovtekniker“ var det rigtige navn, bliver det nok alligevel svært at ændre det.

Morten Lange: Jeg synes nu ellers, det ville være en fornuftig arbejdsdeling, hvis

vi tillempede lovens faktiske indhold efter de impliceredes ønsker og så herinde overvejede de semantiske spørgsmål, som vi dog vel i hvert fald må siges at have lige så god sagskundskab om. Jeg synes derfor, vi skulle snakke lidt mere om spørgsmålet om navnet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1-6 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning angående ophævelse af biografbevillingssystemet [af Hanne Budtz m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. VIII) findes i tillæg A. sp. 1081, fremsættelsen i tidenden sp. 2180).

Sagen sattes til forhandling.

Ministeren for kulturelle anliggende (Solvhøj): Fru Hanne Budtz har på en række medlemmers vegne fremsat forslag til folketingsbeslutning, hvorefter tinget skal opfordre ministeren for kulturelle anliggender til at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om film og biografier, således at bevillingssystemet ophæves. Forinden jeg nærmere redegør for min stilling til det fremsatte forslag, vil jeg gerne ganske kort redegøre for den historiske udvikling.

Bevillingssystemet blev indført i 1922. Før dette tidspunkt var tilladelser til biografdrift meddelt af politimestrene, men bl. a. for at skabe ensartede betingelser for at opnå tilladelse fremkom i 1922 den første lov, hvorefter bevillinger blev uddelt for 3-årige perioder. I 1927-28 vedtog

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

man en ny lov, der også optog regler om beskyttelse af dansk filmsindustri. I 1930 nedsattes et udvalg, der fremkom med betænkning i 1932. Dette førte så til en ny lov i 1933, stadig med fastholdelse af bevillingssystemet. Denne lov afløstes af loven af 1938, der ændrede reglerne om bevillingssystemet på forskellige, men ikke afgørende punkter. Et i 1947 nedsat udvalg med repræsentanter for de politiske parter afgav i 1950 den såkaldte røde betænkning, der indeholder en ret indgående behandling af spørgsmålet bevillingssystemet kontra fri næring. De borgerlige partier var i princippet imod opretholdelse af bevillingssystemet, men betænkningen konkluderer i et lovforslag, der stadig er baseret på dette system. I øvrigt førte udvalgsarbejdet ikke til fremsættelse af noget lovforslag i tinget.

Forslaget til den gældende biograflov, der blev vedtaget af folketinget i maj 1964, var udarbejdet af ministeriet, dog således at der i en vis udstrækning var taget hensyn til forslagene i den røde betænkning. Man blev stående ved bevillingssystemet navnlig under henvisning til faren for udenlandsk kapital indflydelse på biografdriften.

En væsentlig begrundelse for, at man således i så lang tid har opretholdt bevillingssystemet, har været henvisningen til filmens kulturelle funktion. Man har anset det for afgørende, at der blev skabt de bedst mulige betingelser for en fri og uafhængig ledelse af biografene. Derved har man ment at kunne sikre, at der vises film af bedst mulig kvalitet.

Der er heller ikke for mig nogen tvivl om, at bevillingssystemet i perioder har haft sin gode berettigelse og har virket efter hensigten. Det er imidlertid mere tvivlsomt, om det gælder i dag. Således viser en gennemgang af listen over bevillingshaverne, at disse langt fra altid er branchekyndige og vel heller ikke i alle tilfælde kan siges at have den kunstneriske indsigt, som loven efter sin ordlyd må fordrer. Ofte har der blandt ansøgerne ikke været tilstrækkelig — eller i hvert fald ikke tilstrækkelig mange — kvalificerede folk, eller det har i praksis vist sig, at bevillingshaveren ikke havde mulighed for at føre et repertoire i overensstemmelse med biograflovens strenge krav.

Dette hænger jo nok sammen med de betydelige økonomiske vanskeligheder, som har ramt biograferhvervet som følge af, at besøget sideløbende med fremkomsten og udbredelsen af fjernsynet er gået meget voldsomt tilbage. Selv om denne tilbagegang nu glædeligvis synes at være standset og måske erstattet af en lille fremgang, gælder det i de fleste tilfælde, at det ikke er så indbringende som før at være indehaver af en biografbevilling.

Et problem, der er blevet særlig aktuelt i de senere år, er lejespørgsmålet. Lejekravene er på grund af prisudviklingen kommet meget højt op, og det fremhæves ofte fra ejerside, at det vil være muligt at opnå meget høje lejeløb ved nedlægning af biografer og ved efter ombygning at leje ud til f. eks. kædeforretninger, bowlingbaner el. lign. Hyppigt tilbyder de pågældende interessenter selv at bekoste denne ombygning. Resultatet bliver ofte, at lejen sættes så højt, at den for bevillingshaveren vanskeliggør et repertoirevalg i overensstemmelse med biograflovens forudsætninger.

Det er ofte fremhævet, at bevillingssystemet medvirker til at holde biografbilletpriserne nede på et rimeligt niveau. Dette har uden tvivl også været tilfældet tidligere, især forud for fremkomsten af TV, da publikums interesse var meget stor. Man kunne gennem bevillingssystemet regulere antallet af biografer og dermed sikre de lavest mulige driftsudgifter og derved holde billetpriserne nede. Som forholdet har været efter fremkomsten af TV, hvor publikumsantallet altså er dalet stærkt, har dette synspunkt for mig at se ikke den samme vægt. Situationen er som nævnt ganske vist ved at ændre sig i positiv retning, men det kan ikke udelukkes, at en friere næringsform lige så godt eller måske endda bedre kunne holde priserne nede. Jeg kunne derfor godt tænke mig, at en nærmere undersøgelse ville vise, at der ikke er afgørende grunde, som taler mod en overgang til en eller anden form for fri næring eller betinget fri næring. Skal man ind på det, bør man imidlertid nok sikre sig, at konkurrencen virkelig bliver fri. Aftaler om billetpriser vil vel i givet fald kunne rammes af monopollovgivningen; for at modvirke monopoldannelse kunne

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

man endvidere forestille sig en ordning, hvorefter det ikke er tilladt at drive mere end f. eks. én eller to biografier.

Under et eventuelt friere system bør man desuden overveje bestemmelser, der kan beskytte biograflederne mod at komme i et skadeligt afhængighedsforhold til filmsudlejere og filmsproducenter. Ifølge den nugældende biograflovs § 5 må der ikke i biografierne findes kapital hidrørende direkte eller indirekte fra filmsudlejere eller filmsproducenter. En sådan bestemmelse er imidlertid ikke specielt knyttet til et bevillingssystem, men forekommer mig både naturlig og nødvendig også under en form for fri næring.

Et meget væsentligt problem, som fortjener nøje overvejelse, er beskyttelsen mod udenlandsk kapitalindfyldelse. Administrationen af den nugældende biograflov er på en række punkter forbundet med store vanskeligheder. Da der samtidig næppe ved bevillingssystemet i tilstrækkeligt omfang er opnået de fordele og garantier, som man oprindeligt havde regnet med, kan det vel ikke undre, at jeg er kommet til at nære nogen tvivl om det hensigtsmæssige i at opretholde bevillingssystemet. Som jeg har forsøgt at antyde, knytter der sig imidlertid mange problemer til udarbejdelsen af de bestemmelser, man kunne have under et system med friere næring.

Til de allerede nævnte punkter kommer også spørgsmålet om en rimelig hensyntagen til de nuværende bevillingshavere. Dette problem, som jo tidligere har været drøftet her i folketinget, når spørgsmålet har været fremme, er meget kompliceret, ikke mindst på grund af formuleringen af en række af de indgåede lejekontrakter. Der findes således bestemmelser, som i tilfælde af lovændringer, hvorved ejeren får mulighed for at overtage biografen, giver ham ret til med et vist varsel at opsigte den nuværende bevillingshaver. Hertil kommer, at de fleste lejekontrakter er indgået på tid, hvilket naturligvis også vanskeliggør bevillingshaverens stilling. Jeg ville altså tro, at hvis man indfører en form for friere næring, må der overgangsbestemmelser til til beskyttelse af de nuværende bevillingshavere.

Yderligere vil jeg gerne nævne reglerne i den nugældende lov, hvorefter en del af

forevisningstiden i biografierne skal kunne anvendes til forevisning af oplysningsfilm, så at skolerne og visse sammenslutninger har adgang til uden for de sædvanlige biograf-tider at benytte biografen. Jeg ser meget gerne, at der skabes mulighed for at bevare denne adgang.

Endelig må det være en given sag, at man ikke på nogen måde gennem en eventuel afskaffelse af bevillingssystemet forringer den støtteordning til gavn for dansk film, som er etableret ved den nye lov. Denne støtteordning er jo i hovedsagen finansieret gennem den biografierne pålagte billetafgift, som naturligvis må opretholdes.

En eventuel afskaffelse af bevillingssystemet rejser kort sagt en lang række problemer, som må undersøges og nærmere drøftes, og jeg er i færd med at nedsætte et udvalg, således som jeg bebudede det i begyndelsen af december forrige år, et udvalg, der får til opgave at foretage en bedømmelse af reglerne om biografbevilling i lov nr. 155 af 27. maj 1964 om film og biografier og herunder undersøge mulighederne for en overgang fra bevillingssystemet til en form for friere biografnæring. Udvalget er tillige blevet anmodet om at udarbejde et udkast til sådanne ændringer i den ovennævnte lov, som man måtte finde nødvendige, såfremt en friere biografnæring skulle indføres.

I december 1965 anmodede jeg de 4 biografteaterforeninger, Filmudlejerne, Filmproducenterne, Filminstruktørerne, Film- & Forlystelsesfunktionærernes Forbund, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Den Danske Købstadforening, Hovedstadskommunernes Samråd, Filmsfonden og Biografrådet til at udpege medlemmer til dette udvalg. Udvalget skulle så også suppleres med repræsentanter for handelsministeriet og kulturministeriet. Jeg ville finde det naturligt, at der ikke af folketinget træffes nogen afgørende beslutning i denne sag, før materialet fra dette nævnte udvalg foreligger.

Ordføreren for forslagsstillerne (Hanne Budtz): Som ordfører for forslagsstillerne, venstre og det konservative folkeparti, vil jeg gerne først og fremmest takke kulturministeren for den redegørelse, han nu har givet. Jeg må sige, at jeg synes, der nu

[Hanne Budtz.]

lyder lysere toner, og at vi kan se fremtiden på dette område i møde med mere optimisme, end vi har kunnet tidligere, når vi sammen har fremsat vort forslag.

Må jeg først gøre nogle bemærkninger, inden jeg svarer på de udtalelser, ministeren kom med. Som også fremhævet af ministeren fremsatte vi allerede i 1956 og igen i 1957 et lignende forslag til folketingsbeslutning, men dengang mødte vi en temmelig klar afvisning fra den daværende justitsminister; det var jo, mens biografvæsenet endnu henhørte under justitsministeren.

Det er rigtigt, at da vi vedtog den nye lov om film og biografer, der trådte i kraft her den 1. januar 1965, gav vi fra de to partiers side afkald på at få nogen afstemning om dette. Vi havde en kort principdebat i udvalget, idet vi var klar over, at den nye lov om film og biografer indeholdt så væsentlige fordele for filmens vilkår her i Danmark, at det hastede med at få den gennemført. Jeg kan da også med det samme sige til kulturministeren, at jeg er helt enig med ham, når han til sidst nævnte, at det måtte være en forudsætning, at der ikke blev ændret ved de støtteordninger, der var opnået til gavn for dansk film. Jeg tror, man kan sige, at de ordninger, vi opnåede, har virket som en mild og virkelig velgørende inflation på dette særskilte område, som har været i høj grad nyttig.

Når vi nu har fremsat dette forslag igen, er det, dels fordi vi er af den opfattelse, at det er rigtigt at få systemet ændret, dels fordi vi netop havde den opfattelse, at kulturministeren ville se positivt på hele denne sag. Selv om der allerede er ridset noget historisk op, vil jeg lige nævne, at det efter min opfattelse er således, at baggrunden for det nuværende system, der jo blev grundlagt for mange år siden, var, at filmen på det tidspunkt var en helt ny kunst; man kendte så lidt til den, man havde nogle højere kulturelle idealer, og man havde også den opfattelse, at det at drive biograf var en guldgrube, hvad det jo også var gennem lange tider, og man uddelte bevillinger til særligt fortjente kunstnere, som jo navnlig var dem, der fik bevillingerne. Men nu er det — hvad ministeren selv var inde på — sådan, at

det at drive biograf kræver kendskab til næringen, til faget. Det er ikke nok, at man alene har en kulturel indstilling, man skal også have kendskab til selve det praktiske område, det her drejer sig om. Med hensyn til de kulturelle fordringer er det helt naturligt at stille sådanne, men man kan vist rejse det spørgsmål, om det overhovedet ses på det repertoire, der vises rundt omkring i biograferne, og vi kan vel også være enige om, at det er ikke bevillingshaverne, der bestemmer udbuddet af de danske film.

Her kommer vi så ind på de forhold, som ministeren nævnte vedrørende filmsudlejerne og de udenlandske filmsproducenter. Hvad angår dette med guldgruben, da er jeg helt enig med kulturministeren i, at de gyldne økonomiske dage, i hvert fald for de enkelte bevillingshavere, lå før TV-tiden. Det er klart, at TV har betydet en stor konkurrence, og det glæder også mig, at der tilsyneladende igen er en opgang i antallet af biografgængere.

Det, der vel nok for os — i hvert fald for mig — har været den største anstødssten ved bevillingssystemet, var ikke, at der var nogle fortjente enkeltpersoner, der fik en bevilling, men dette, at det efterhånden har udartet sig til, at alle mulige organisationer og herunder også — det skal jeg erkende — diverse oplysningsforbund har modtaget bevillinger; og hvad jeg synes er særlig grelt og urimeligt, er, at kommuner har modtaget bevillinger. Jeg synes, der set ud fra et liberalt synspunkt i hvert fald, er noget helt urimeligt i, at en kommune skal konkurrere med sine egne borgere på et område, der så udpræget er et almindeligt næringsområde.

Kulturministeren vil forhåbentlig føle det behageligt at blive fritaget for den byrde at skulle uddele de gaver, som biografbevillingerne stort set tidligere har været; vi har jo i de senere år hørt eksempler på, at folk simpelt hen af økonomiske grunde ikke kunne tillade sig at modtage dem. Ministeren nævnte også, at der måske ikke altid har været tilstrækkeligt med kvalificerede ansøgere. En ændring af bevillingssystemet må vel forhåbentlig også betyde, at en administration, der nu henhører under kulturministeriet, bliver lettet; det kan være et lille bidrag til den administrative